

"המעט שאנו, החיים, יכולים לגמול לחברנו המתים -
הוא הזיכרון ההולך אחריהם ואיתנו"

יצחק רבין.

תמר טילדה מרק

∨

25.03.1943 - 4.08.1921

החקר של
לאה קופרמן
2017

"כי מידי דברי בו זכור אזכרנו עוד"
(ירמיהו לא')

מסמך 1 – דף נופל
 מקור : אתר יזכור משרד הביטחון
 חסרים פרטים : שם אם, תאריך לידה ותאריך עליה מדויקים
 חסרה תמונה

זכור מנור את כולם

www.izkor.gov.il/HalalKorot.aspx?id=506104

Jewish Records Index... פייסבוק דרוהוביץ' בורסלב ו... דואר ebox דואר Hotmail ללא ת... DROHOBYCZER ZEITU... אתרים מוצעים Bookmarks אפליקציות

מרק, תמר

בת קמיל. נולדה בשנת 1922 בווינה שבאוסטריה. מנעוריה היתה חברה בתנועת "גורדוניה" שבעיר וסייעה בארגון עלייתם של בני-נוער לארץ ישראל. טוב לבה, נעים הליכותיה ועזרתה לזולת חיבבו אותה על כל מכריה ובזכות תכונותיה אלה רכשה לה ידידים רבים. אחר סיפוחה של אוסטריה לרייך הגרמני היתה עדה להתעללויות הנאצים ביהודים ואף היא עצמה היתה קרבו להשפלה. התעללויות אלה גרמו לה זעזוע עמוק והחלטה נחרצת לנטוש את הגולה ולעלות לארץ-ישראל. היא הגיעה לארץ בשנת 1939 ותחילה שהתה בכפר בן-שמן שבו הכשירה עצמה לחיי קבוצה ובתום ההכשרה הגיעה לשדמות ואחר-כך עברה לאבוקה והתכוונה לקחת חלק בבניין הנקודה החדשה בבית-שאן. חבריה לקבוצה תיארו אותה כצעירה עליוזה ומלאת-חיים, אופטימית ונלהבת, מרבה לרקוד, לשיר ולהאזין למוסיקה. עם זאת היתה ספוגה להט חלוצי ואמונה עזה בדבקות בשפה העברית.

באוקטובר 1942 התגייסה לצבא הבריטי והוצבה לחיל העזר לנשים שבו נודעה כחיילת מסורה. היא נשלחה עם יחידתה לשירת במצרים ומשם הרבתה לכתוב לחבריה בקיבוץ מכתבים רוויי מעגונים, בהם הדגישה את הצורך לשמור על האופי הארץ-ישראלי ולעמוד כנגד סכנת התבוללות בצבא. במכתבה האחרון כתבה שהיא עתידה להגיע בקרוב לחופשה. ביום י"ח באדר תשי"ג (25.3.1943) נספתה בתאונת דרכים במצרים והובאה למנוחות בבית העלמין הצבאי בתל-אל-כביר.

חבריה פירסמו בעלון הקבוצה רשימה על דמותה ועל פעלה.

(דף זה הוא חלק ממופעל ההנצחה הממלכתי "יזכור", שנערך ע"י משרד

אתר הנצחה לחללי מוערכות ישראל

- אתר הנצחה
- "יזכור עם ישראל"
- נזכור את כולם
- יום השנה לנפילתם
- איתור שם חלל
- איתור לפי יישוב / בית עלמין
- סיפורי חייהם
- גלעד - אנדרטאות ואתרי הנצחה
- אש היצירה - "גוילי אש"
- יום הזיכרון
- מקום קבורתם לא נודע
- חללי "נצר אחרון"
- בתי עלמין צבאיים
- מסלול מבקרים בהר הרצל
- השביל המחבר
- דרכי הנצחה
- מלחמות ישראל
- נזכור את כולם (דף הבית)

דף הנופל

סיפור חייה

מקום מנוחתה

הנצחה באנדרטאות

גרסת הדפסה

סיפורי חייהם

דפדוף בסיפורי הנפלים

לפי א-ב

לפי תאריך נפילה

טוראי

מרק, תמר

תמר טילדה בת קמיל וחיה דבורה-דורה. נולדה ב 04.08.1921 בווינה שבאוסטריה. אמה נפטרה בינקותה ואביה נישא לבלומה שגידלה אותה. מנעוריה היתה חברה בתנועת "גורדוניה" שבעיר וסייעה בארגון עלייתם של בני-נוער לארץ ישראל. טוב לבה, נועם הליכותיה ועזרתה לזולת חיבבו אותה על כל מכריה ובזכות תכונותיה אלה רכשה לה ידידים רבים.

לאחר סיפוחה של אוסטריה לרייך הגרמני היתה עדה להתעללויות הנאצים ביהודים ואף היא עצמה היתה קרבן להשפלה. התעללויות אלה גרמו לה זעזוע עמוק והחלטה נחרצת לנטוש את הגולה ולעלות לארץ-ישראל. באפריל 1939 היא הגיעה לארץ עם קבוצת צעירים מעלית הנוער. תחילה שהתה בכפר הנוער בן-שמן ובו הכשירה עצמה לחיי הקבוצה. זמן קצר אחרי עלותה לארץ כתבה: " מתחילים חיים חדשים שמעתי גם שמעתי הרבה עליהם כי אינם קלים הם ביותר, אך יודעת אני כי יפים הם ובדרך זו אלך".

בתום ההכשרה הגיעה לשדמות ומשם עברה לאבוקה והתכוננה לקחת חלק בבניין הנקודה החדשה בבית-שאן. חבריה לקבוצה תיארו אותה כצעירה עליזה ומלאת-חיים, אופטימית ונלהבת, מרבה לרקוד, לשיר ולהאזין למוסיקה. עם זאת היתה ספוגה להט חלוצי ואמונה עזה בדבקות בשפה העברית.

הוריה גורשו מוינה בראשית שנת 1942 והקשר עמם אבד. בינואר 1943 גמלה בלבה ההחלטה להתגייס לצבא הבריטי. היא הוצבה לפלוגה 511 בחיל העזר לנשים ונשלחה עם יחידתה לשירות במצרים. משם הרבתה לכתוב לחבריה בקיבוץ מכתבים רוויי געגועים, בהם הדגישה את הצורך לשמור על האופי הארץ-ישראלי ולעמוד כנגד סכנת ההתבוללות בצבא. במכתבה האחרון כתבה שהיא עתידה להגיע בקרוב לחופשה. ביום "ח באדר תש"ג (25.3.1943) נספתה בתאונת דרכים במצרים והובאה למנוחות בבית העלמין הצבאי בתל-אל-כביר.

חבריה פרסמו בעלון הקבוצה רשימה על דמותה ועל פעלה.

ציון מיקום קיברה N34. יחידה Auxiliary Territorial Service. דרגה Private

מקור: חוברת הזיכרון לחברי "גבעות זייד" ו"אבוקה"

מסמך 2 – מצבה ופרטים אישיים

מקור : אתר הצבא הבריטי

<https://www.twgpp.org/photograph/view/2230613>

מופיע : תמונת המצבה ופרטים אישיים

מסמך 3 – פרטים מתיק חייל בארכיון הצבא הבריטי

מקור : The National Archives

מופיע : תאריכי הגיוס והמוות

STATEMENT of the SERVICES of No. <u>W/PAL/220958</u> Name <u>TAMARA MARK (Miss)</u>						
Order of Priority	Unit	Promotions, Casualties, Annual Training in Camp, Courses of Instruction, etc.	Rank	From	To	Initials of Officers certifying correctness of Entries.
Service towards engagement reckons						
from (date) <u>4. I. 1943</u>						
		<u>ENROLLED</u>		<u>4. I. 1943</u>		<u>ABF</u>
<u>1/43</u>		<u>Died 25/March 1943</u>	<u>Plt</u>	<u>25-3-43</u>		
<u>5/April 1943</u>		<u>Cause:- Road accident</u>				
		<u>Bth...</u>				
			<u>Colonel,</u>			
		<u>O. i/c RECORDS,</u>	<u>A. T. S.</u>			

Mark, Tamar
Cemetery: Tel El Kebir War Memorial Cemetery
Country: Egypt
Area:
Rank: Private
Official Number: W/PAL/220958
Unit: Auxiliary Territorial Service
Force: Army
Nationality: British
Details:
25/03/43 4. N. 3.

בית העלמין בתל אל כביר

מסמך 4 – רישום פרטי החלל ומקום הקבורה

מקור: אתר הצבא הבריטי

<http://www.cwgc.org/find-war-dead/casualty/2115195/MARK,%20TAMAR>

מופיעים: מקום הקבורה והפרטים האישיים של שלושת הבנות שנהרגו בתאונה

1526/3/4/8 4.N.3 317
W/PAL/220958 Private
Tamar Mark
Aux. Territorial Service
25th March 1943
(Jewish emblem) *RR13/194*

Form H/2
Contract No:- SCHEDULE "A" Page No:32
Name & Address of firm:- Name of Burial Place:-
TEL-EL-KEBIR WAR MEMORIAL CEM., EGYPY No.1

1186/2/4/8 4.N.7 311 10705818 Gunner A.E. Jamson Royal Artillery 9th May 1943 Age 33 (Cross)	1186/2/4/8 4.N.2 316 11259355 L.Bdr D.G. Broom Royal Artillery 27th February 1943 Age 26 (Cross) Happy and smiling Always content Loved and respected Wherever he went
<i>RR13/192</i> E/1213/1/4 4.N.8 312 2336435 Signallman R.W. Leather Royal Signals 11th May 1943 Age 26 (No emblem) Jesus called him	1526/3/4/8 4.N.3 317 W/PAL/220958 Private Tamar Mark Aux. Territorial Service 25th March 1943 (Jewish emblem) <i>RR13/194</i>
E/1213/1/4/8 4.N.9 313 1477888 Signallman C.J. Borcham Royal Signals 14th May 1943 Age 43 (Cross) Deep in our hearts His memory is kept We smile with the world But do not forget	1526/3/4/8 4.N.4 318 W/PAL/203376 Private Bdt-Amy Yahelouy-Chisik Aux. Territorial Service 24th March 1943 (Jewish emblem) <i>RR13/195</i>
E/1201/1/4/7 4.N.10 314 1939427 Private F.J.W. Cozbrinok T.S.O. 23rd May 1943 (No emblem)	1526/3/4/8 4.N.5 319 W/PAL/221031 Private Haya Stein-Butovecky Aux. Territorial Service 24th March 1943 (Jewish emblem) <i>RR13/194</i>
E/1072/2/4/8 4.N.1 315 4389730 Private E. Parkin The Green Howards 22nd February 1943 Age 34 (Cross) "Thy will be done" <i>RR13/192</i>	1049/1/4/8 4.N.6 320 2759850 Corporal H. Walker The Black Watch 30th March 1943 Age 26 (Cross) His name liveth for evermore

In Memory of
Private
Tamar Mark
W/PAL/220958, Auxiliary Territorial Service who died on 25 March 1943

Remembered with Honour
Tel El Kebir War Memorial Cemetery

Commemorated in perpetuity by
the Commonwealth War Graves Commission

National Library of Israel

The Palestine Post, 01.04.1943, page 3

**THREE JEWISH A.T.S.
KILLED IN ACCIDENT**

It is learned in Jerusalem that three Palestinian Jewish members of the A.T.S., Ptes. Stein-Butevecki, Yabalomi-Chizik and Mark, were killed early this week in a road accident in Egypt.

Three other girls, Ptes Lowenberger, Einziger and Meizel, were injured and taken to hospital. Another nine suffered shock and bruises.

אמר ברוטקיין
יום ה' 26.3 קרה אסון אחרון
אצל כבוד. ג'ולן מנעף הריבך
הואטו (הנביש היה יטעב מעלם) ושל
אילור נהפג: דר זמ יהלומ אממלה
תמ ארן אמדוקי, איג טין-פוטובצקי
מאוצע. נפצג קטיג-אילנה לונקופ
א כניור-תנימ. פצואר + נחמג איצ -
22 יוז וצוז, יפג אינציר - 22 קל
28/3/43
ו

מסמך 5 - ההודעה על התאונה
מקור: הארכיון הציוני
מופיעים: מכתב של רודי איש
הקשר עם מתנדבי הישוב בצבא
ודיווחים מתוך העיתונות

National Library of Israel
דבר Davar - 01.04.1943

**בת-עמי יהלומי, תמר מארק
חיה שטייץ-פרוטובצקי**

יהלומי מתולדה - תמר מארק מקבוצת
אכופה, חיה שטייץ-פרוטובצקי מתל
אביב. הפצועות הועברו אישם לבית החולים.
הפצועות קשה. אילנה לונברג מקבוצת
כנורות הניחה. יש סכנה לחייה. נחמה מיזל
מתל-אביב ויטה אונציר פצועות קל יותר.

לחילות. שחררו ממסיבה לפלוגה עברית
אישם במצרים אירע אסון גדול: נחמת רטי
נות הכביש ורצונו של נתג המלכותית להמנע
ספילה לתוך תעלה נבלמה המכונית נבת
אחת. נורקו 12 חילות מתוך המלכותית, 3
נהרגו במקום ואלה שמוחקן: בתיעמי

מסמך 6 - רישום לידה של חיה דבורה אמה של תמר
 מקור: Jewish Records Indexing – Poland
 מופיע: רישום הלידה של חיה דבורה קצ'קה

Chaje Dwore 1884 B 223 244 F Nathan KACZKA Ester KUGELMASS

מקור: Gen Team
דורה נפטרה ב 4.11.1923
מועד הלוויתה: 6.11.1923
בית הקברות המרכזי בווינה.
דורה נולדה: 10.09.1884

No. 456051
 Last Name Mark - Kaczka
 First Name Dora
 Code 3
 Location Wien
 Volume 1923
 Date 04.11.1923
 Number 2124
 Addition geb. 10.09.1884 Horodenka, zust. Wien, verh.
 Age 39

No. 115937
 Address 1010, Wolfgang Schmälzlgasse 22
 Profession Privat
 Date of Burial 6.11.1923
 Cemetery ZF Tor 1
 Group 50 Row 43 Tomb No 041a

No. 407611
 Year 1920
 Numerative 117
 Code 2
 Volume Stadttempel
 Last Name Mark
 First Name Kamil
 Parents
 Last Name Kaczka
 First name Chaje D.

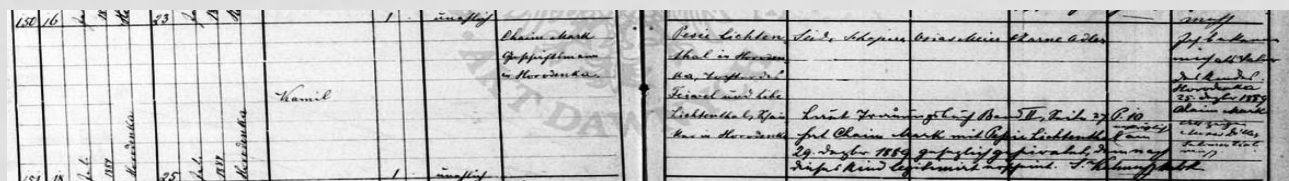
מקור: Gen Team
1. רישום נישואים של
קמיל וחיה דבורה-דורה,
2. רישום לידה של
טילדה תמר

No. 107637
 Last Name Mark
 First Name Tilde
 Code 1
 First Name Father Kamil
 Last Name Mother Kacka
 First Name Mother Chaje Dwore
 Location Wien
 Book 1921/2
 Volume 1921
 Date 04.08.1921
 Number 1847

מסמך 7 - רישומי לידה של קמיל אביה של תמר ורשומי נשואים ומוות של הוריו חיים ופסיה
 Gen Team .2 Jewish Records Indexing – Poland .1 : מקור
 הרישומים מלמדים על הקשרים המשפחתיים

1.

Kamil 1884 B 151 244 M Chaim MARK Pesie LICHTENTHAL

MARK Chaim 1889 M 10 1774 M 32 y Uściczko Dawid MARK Gitel Reisie MARK

LICHTENTHAL Pessie 1889 M 10 1774 F 31 y Feiwel LICHTENTHAL Libe LICHTENTHAL

2.

Mark Chaim

No. 336875
 Year 1921
 Numerative 2363
 Code 3
 Volume Wien
 Last Name Mark
 First Name Chaim
 Parents/Annotation
 Last Name Partner
 First Name Partne
 No. 114058
 Last Name Mark
 First Name Chaim
 Address 1020,
 Rembrandtstraße 18
 Profession
 Date of Birth 64
 Date of Death 1921.10.30
 Place of Death
 Date of Burial 1921.11.01
 Cemetery ZF Tor 4
 Group 11

Mark Pessie

First Name
 Pessie
 Last Name
 Mark
 Date of Birth
 18.12.1859
 Residence
 Wien 9, Seegasse 9
 Place of death
 Treblinka
 Deportation
 Wien/Theresienstadt
 Date of Deportation
 20.08.1942
 Transport
 Theresienstadt/Treblinka
 Date of transport
 23.09.1942
 More information (german)
 Not survived

11. JAN. 1942

RIGA

92

271 Löwy Amalie Sara	9.Seeg.2/10	25.4.74
493 Löwy Isaak	9.Koling.4/7	18.8.80
81 Löwy Gisela Sara	2.Unt.Augartenstr.28	1.5.78
270 Löwy Heinrich Israel	9.Seeg.2/10	14.5.75
492 Löwy Hermine Sara	9.Koling.4/7	10.2.81
679 Löwy Karoline Sara	9.Grundlg.1/12	27.10.87
271 Löwy Olga Sara	1.Sternlg.11/15	21.7.96
128 Löwy Robert Israel	unterstandslos	18.8.98
825 Luftmann Josef Israel	2.Taborstr.36/26	29.10.70
826 Luftmann Rachel Sara	"	13.9.79
513 Lustig Adolf Israel	9.Koling.9/5	24.1.71
514 Lustig Selma Sara	"	14.1.82
671 Maas Fanny Sara	9.Müllnerg.5/10a	2.1.76
284 Mahler Gerda Sara	20.Raffaelg.1a/14	23.5.20
285 Mahler Joel Israel	"	18.12.80
785 Mayer Hermine Sara	2.Krummbeung.1/22	2.1.80
784 Mayer Max Israel	"	16.12.72
423 Mandel Ludwig Israel	9.Bergg.8/14	7.9.90
161 Mandl Julius Israel	9.Grundlg.1/8	13.6.81
728 Maneles Cäcilie Sara	2.Gr.Schiffg.1a/8	24.11.92
137 Mann Arthur Israel	9.Scheuchg.4/17	12.1.75
101 Margulies Leiwisch Israel	2.Odeong.5/18	15.2.09
138 Mann Sidonie Sara	9.Scheuchg.4/17	29.7.77
302 Mark Blima Sara	2.Rembrandtstr.28/5	26.4.90
301 Mark Kamill Israel	"	18.7.84
917 Markscheid Sofie Sara	20.Klosterneuburgerstr. 3.4.77 1/15	
664 Markstein Emil Israel	9.Müllnerg.5/12	9.5.80
665 Makrstein Rosa Sara	"	25.2.81
530 Mayer Heinrich Israel	2.Hollandstr.14	7.10.84
795 Mayer Helene Sara	9.Hörlg.18/11	25.2.91

מסמך 8 – רישום נישואיו השניים של האב
מקור : Gen Team
מופיע : נישואיהם של קמיל ובלומה

No.	407612
Year	1924
Numerative	289
Code	2
Volume	Stadttempel
Last Name	Mark
First Name	Kamil
Parents	
Last Name	Rosenkranz
First name	Blume

מסמך 9 – רישומי הגרוש ורשימת מגורשים מוינה
מקור : אתר יד ושם
מופיע : רישומי הגרוש של קמיל ובלומה

Mark Kamill

First Name Kamill
Last Name Mark
Date of Birth 18.07.1884
Place of Birth Jorodenka
Residence
Wien 2, Rembrandtstrasse 28
Deportation
Wien/Riga
Date of Deportation 11.01.1942
Not survived

Mark Blima

First Name Blima
Last Name Mark
Date of Birth 26.04.1890
Place of Birth Kalusz
Residence
Wien 2, Rembrandtstrasse 28
Deportation
Wien/Riga
Date of Deportation 11.01.1942
Not survived

מסמך 10 - רשימת עולים באוניה פלשתינה
 מקור: הארכיון הציוני S104\594-209
 מופיעים: דף מתוך רשימת העולים באוניה פלשתינה

מחלקת העליה והעבודה של הסוכנות היהודית לא"י

לשכת העליה בתל-אביב
 רשימת העולים שבאו לא"י

ביום 17/4/39

5250

מס'	ה משפחה	ה שם	גיל	סוג	הקירובים בא"י וכתבתם	ה ערות
51	חוניאטברג	אריין	17	3/ב		
52	וילהיים	הנס	17	3/ב		
53	זימפלד	רוזה	15	3/ב		
54	וננרף	קורט	24	3/ב		
55	זינקלר	הרה	17	3/ב		
56	זיס	גורטודה	16	3/ב		
57	זרמן	נחום ד"ר	44	2/ב		
58	"	פאולת	40	"		
59	"	אסתר	9	"		
60	זלצקלסברג	איגנץ	59	1/א		
61	"	אמזניה	47	"		
62	"	אלזבתה	21	3/ב		
63	זינגר	אלה	22	1	741	
64	זרמה יסר	רימה	17	3/ב		
65	זיסמן	ינהן	17	3/ב		
66	זוננשין	סרימה	18	3/ב		
67	זיטר	מרקוס	14	3/ב		
68	זידמן	בדריך	14	3/ב		
69	זקס	אליסקה	16	3/ב		
70	זינגר	אדולף	14	3/ב		
71	זירנר	גדטה	42	1		
72	זיכר	קייט	11	"		
73	זיכר	הנסי	14	3/ב		
74	זרניץ	וונם	16	3/ב		
75	זמפלמן	הר"ר	7	3/ב		
76	זראם	הרודר	16	3/ב		
77	זילינג	אריה	17	3/ב		
78	זינדל	הנס	15	3/ב		
79	זיקוב	ריינה	19	3/ב		
80	זינגמן	ריינה	17	3/ב		
81	זינגר	עמיילדה	45	1		
82	זינסר	מרמין	14	3/ב		
83	זיכר	אדל גרמרוד	16	3/ב		
84	זב	ליאן	16	3/ב		
85	זינגל	אנה	25	3/ב		
86	זינגסון	אלקס	30	1	607	
87	"	בלנקא	26	"		
88	"	בהיר	2	"		
89	זינגר	הינץ	17	3/ב		
90	זינגר	מוזיה	36	1/א		
91	זינגר	לזרביג	46	"		
92	זינגר	סלמאה	15	"		
93	זינגר	אמליה	15	3/ב		
94	זינגר	אריין	16	3/ב		
95	זינגר	אמלקט	21	3/ב		
96	זינגר	אייזידור	16	3/ב		
97	זינגר	מיטלה	18	3/ב		
98	זינגר	רוברט	16	3/ב		
99	זינגר	פבל	16	3/ב		
100	זינגר	ארינלד	8	3/ב		

8-25-15-400-0324510

Handwritten notes in the left margin of the table:

9 2
 40 25
 5 5 1
 9 4
 5 63 32

מסמך 11 - רשימות תלמידי עלית הנוער שנשלחו לבן שמן
 מקור: הארכיון הציוני S75\751-25, S75\751-66
 מופיעים: רשימות התלמידים תאריכי הולדתם והגעתם לבן שמן

Shifrah; then Eva

4 MAY 1939

בן - ש מן

בפּר הנער

THE JEWISH JUNIOR AND CHILDREN'S FARM BEN-SHEMEN
 BEN-SHEMEN NEAR LYDDA, PALESTINE בן-שמן קני לוד, ארץ-ישראל
 טלפון: אר רמלה 88 תבת דאר תל-אביב 883

Bankers: **א. פ. ב., תל-אביב, Workers Bank, Tel-Aviv** **בנק איר תרבות** יום **12/5/39**
 תל: **12/5/39**

לכבוד
ה'בייש
ע"ה לשכה לעלית הנער
י ר ו ש ל י מ

א.נ.

בזה הננו מתכבדים להודיעכם את ספרות החניכים שהגיעו אלינו
 בימים 17, 20, 24, 27 לח. ז.

ביום 17/4 באניה "פלסתינה":

- 1. אלפרד הלנברג ✓
- 2. לאו דריסר ✓
- 3. אדולף זינדורג ✓
- 4. סמס זידמן ✓
- 5. שלמה טרק ✓
- 6. רוזמרי ברור ✓
- 7. וולטר שרן ✓
- 8. רות סנסקה ✓
- 9. וולטר גולד ✓

ביום 20/4 באניה "אספריה":

- 1. בנימין נויטרק ✓
- 2. פרנץ נויפלד ✓

ביום 24/4 באניה "גליל":

- 1. היינריך לייבזון ✓
- 2. מריאנה גמזל ✓
- 3. קטרינה פישר ✓
- 4. אילזה ביחובה ✓

ביום 27/4 באניה "לחיפה":

- 1. אדולף קריגר ✓

10. גרטה הוזנבלט ✓

11. יוסף הרמלין ✓

12. וילהלם סטינר ✓

13. גרטרודה גלברד ✓

14. טאה גללר ✓

15. לאו לויב ✓

16. הנס טרנר ✓

3. גבריאל וודק ✓

4. פרנץ וויל ✓

5. גיזולה זלצר ✓

6. אנדראה תרשטיגל ✓

7. ברונו צבס ✓

8. כנרין פריד ✓

בכבוד רב
חיים סילר
12/5/39

Number	Name	Age	Country	Arrived	Remark
	Brozinski, Sara	13.11.1921	Germany	April 10, 1939	No Question
	Gruft, James	5. 8.1925	Germany	"	"
	Segal, Manfred	27.12.1927	Germany	"	"
	Wolff, Max Julius	28. 7.1926	Germany	"	"
	Brod, Rosmarie	18. 8.1921	Austria	April 17, 1939	"
	Brimmer, Leo	9. 7.1925	Austria	"	"
	Goller, Theo	1. 4.1926	Austria	"	"
	Gelberd, Gertrude	24. 1.1925	Austria 4	"	"
	Gold, Walter	15. 2.1927	Austria	"	"
	Hellenberg, Alfred	30. 3.1925	Austria	"	"
	Harmelin, Josef	19. 4.1922	Austria	"	"
	Merk, Tilde	4. 8.1921	Austria	"	"
	Rosenblatt, Gertra	27. 1.1927	Austria	"	"
	Seidenberg, Adolf	19. 2.1925	Austria	"	"
	Stern, Walter	19. 3.1925	Austria	"	"
	Loew, Leo	8. 8.1923	C.S.R.	"	"
	Steiner, Vilem	19. 6.1923	C.S.R.	"	"
	Turner, Hans	2. 3.1924	C.S.R.	"	"
	Sensky, Ruth	6. 1.1926	C.S.R.	"	"
	Seidemann, Fritz	2. 6.1925	C.S.R.	"	"
	Neufeld, Frantisek	17. 5.1922	C.S.R.	April 20, 1939	"
	Neumark, Benjamin	23. 9.1922	C.S.R.	"	"
	Well, Franz	18. 2.1926	C.S.R.	"	"
	Wodak, Gabriel	31. 8.1926	C.S.R.	"	"
	Leibsohn, Heinrich	26.12.1922	Germany	April 24, 1939	"
	Tirschtlegel, Andrea	14.12.1924	Germany	"	No Health Certificate
	Swass, Bruno	22. 1.1923	Germany	"	"
	Bejrch, Ilse	28. 1.1927	C.S.R.	"	"
	Fischer, Kaether	16. 7.1921	C.S.R.	"	"
	Fried, Frieditoh	4.12.1922	C.S.R.	"	"
	Gensel, Marianne	13.11.1921	C.S.R.	"	"
	Krieger, Adolf	9. 7.1923	C.S.R.	April 27, '39	"
	Selzer, Gisela	12.11.1926	Germany	April 24, '39	"

מסמך 12 - מכתב שכתבה ציפורה קוסוי למשפחתה בקבוצת שילר, צוטט בחוברת הזיכרון
 מקור: הנני, שלחני, יעקב מרגלית, הוצאת הקבוץ המאוחד עמ' 148
 מופיעים: תאור מותה של תמר והציטוט בתוך חוברת הזיכרון

מתוך מכתבים

*

— — — נסענו לנשף פורים שהתקיים בפלוגה יהודית במרחק
 שעה וחצי נסיעה, גם בזאת ראינו תפקיד בחיינו במדבר... חזרנו שמחות
 ועליזות, הנעים מספר טפסף נשם, הרטיב את הכביש, האוטו התחלק
 והתנצלנו לתעלה, התעוררתי, מתחת לאוטו תמר שוכבת על ידי
 מחוסרת הכרה, לי לא קרה דבר, אם כי רבות ישכבו מתחת לאוטו התחלתי
 לטפל בתמר, הכרתה שבה אליה כעבור שבועה-שמונה הנעים, הבירה
 אותי ובקשתי להרחיק ממנה את זו ששכבה על ידה ולתצה לה על
 היר, ולהשכיב את ראשה על ברכי, נאנחה קשה, הנחתי את מעילי
 תחת ראשה, לישבת על ידה לא יכולתי משום שעלי היה להגיש עזרה
 גם לאחרות, העזרה לא אחרה לבוא, כולן נלקחו לבית החולים, ותמר'לה
 נאבקה עם מר המות עד שעה 4 לפנות ערב, נשבר חוש שדרתה, עד
 הרגע האחרון לא פסקה מלהאנח: אמא'לה, אמא'לה, אתה יחד נלקחו
 עוד שתי בנות...

עלי היה לקברה בבית-קברות צבאי אי-שם במדבר — — —
 האסון אירע ביו"ה אדר ב' תש"ג.
 צפורה קוסוי אי-שם

צפורה כסה/ אבל בפלוגה

התגייסה בין הראשונות בהיותה כבר אם לבן מבוגר. בפלוגתה מילאה
 תפקיד של מדריכה לצעירות ממנה. המכתב נשלח למשפחתה
 בקבוצת שילר, ונדפס בחוברת **לזכרה**, קבוצת שילר, תש"ו.

28.3.1943

מרגישה אני צורך לכתוב על תמר החביבה והיקרה. במשך שלושה חודשים הייתי
 איתה יחד. אף מקרה אחד בחיינו המשותפים לא עבר על האחת בלי השגיה. גם
 באסון הגדול שקרה הייתי נוכחת. מחובקות ישבנו במכונית ותכננו את תוכנית
 חופש הפסח. מה נעלה היתה בחלומה על הבית - בית הקבוצה. היא היתה רצינית,
 נבונה, טובה ועדינה.

נסענו לנשף פורים שהתקיים בפלוגה יהודית במרחק של שעה ומחצית השעה
 נסיעה. חזרנו שמחות ועליזות, והנה רצה הגורל שירד גשם אשר הרטיב את הכביש
 והמכונית נתגלגלה לתעלה. התעוררתי כשאני מתחת למכונית המשא ותמר שוכבת
 לידי מחוסרת הכרה. לי לא קרה דבר. רבות היו מתחת למכונית, אולם אני התחלתי
 לטפל בה. הכרתה חזרה אליה כעבור 7-8 דקות. היא הכירה אותי וביקשה להרחיק
 ממנה את זו ששכבה לה על היד ולשים את ראשה על ברכי. היא נאנחה קשה.
 להישאר לישבת לידה לא יכולתי, משום שנאלצתי להגיש עזרה גם לאחרות. העזרה
 לא איחרה לבוא וכולן נלקחו לבית-החולים, ותמר'לה שלי נאבקה עם מר המות
 עד שעה 4.00 לפנות ערב. עד הרגע האחרון לא חדלה להיאנח: "אמא'לה, אמא'לה."
 השניה, שכנתנו לאוהל זה חודשים, אם לבן 14 הנמצא בכך-שמן - זה עכשיו
 התחלנו לרקום את רקמת החיים הצבאיים. קירבתנו התחילה ללבוש צורה של
 אנשים הנמצאים בלב ים, אחים לגורל אחד ולמגמה ולשאיפה אחת. יש מאיתנו
 שידעו להביע זאת ויש שנשאו הרגשה זו בשקט בלב פנימה. היא היתה מחיפה
 וניסתה את חייה כאילו מחדש, התאוששה והתחילה להרגיש טעם בחייה בידעה את
 תפקידה כעת, דווקא פה. הגורל האכזרי לקח אותה מבנה יום לפני שצריכה היתה
 לנסוע לבקרו.

השלישית היתה בת מטולה, בת אחות של חנה צידייק, צעירה מלאת חיים -
 ספגה הרבה מחיי תל-אביב ולא דווקא מן הגליל, ובכל זאת: בת ישראל המטה
 שכם.

מסמך 3 – דפים מתוך תיק חייל מארכיון הצבא הבריטי
 מקור: nationalarchives.gov.uk The National Archives
 מופיעים: דפים מתוך תיק חייל

תמר מרק התגייסה בינואר 1943 שנה
 לאחר שילוח הוריה אל מותם

Army Form B 200

W 220958
 Army No. 220958 Name TAMAR Surname MARK (Block Capitals) 220958

Authority	Unit	Promotions, Reductions, Casualties &c.	Army Rank	Dates	Service not allowed to reckon for fixing rate of pension		Signature of Officers certifying correctness of entries.
					Years	Days	
				4-8-1921			
				4-1-43			
				4-1-43			
				4-1-43			
				4.1.43			
				4.2.43			
				2.5.3.43			

of Birth 4-8-1921 Nature of Engagement, i.e. Regular, S.R., or T.A. D. of E.

Service towards limited engagement reckons from 4-1-43 on 4-1-43

Enrolled 19/5/43 A.T.S. Jung. Depot Embodied 178/43 2.B.W/S Ported 237/43 2.B.W/S Died from injury Road accident (Dec/27 dated 21.3.43)

Signature of Officers certifying correctness of entries. *John ...* for Officer i/c Records

Army Form E 511P. (Pal.) 27 JAN 1943

ORIGINAL The Enrolling Officer will strike out the word "Original" on the duplicate, and the word "Duplicate" on the Original.

FORM OF ENROLMENT IN THE AUXILIARY TERRITORIAL SERVICE (PALESTINE).

W/220958
 Name MARK Christian Names TAMAR Surname First in BLOCK CAPITALS.

QUESTIONS TO BE PUT ON ENROLMENT.

1. What is your name? 1. Tamar Mark
 2. What is your age? 2. 21
 3. What is your permanent postal address? 3. KUZAT AYUKA - BEISAN Palestine
 4. (a) Are you a British subject? 4. (a) NO
 (b) If not, state nationality 4. (b) STATELESS
 (c) Nationality of parents at birth? 4. (c) (i) Father AUSTRIAN/AUSTRIAN (ii) Mother AUSTRIAN/AUSTRIAN

Age 21 years 4 month Born in— VIENNA
 Date of birth 4.8.21 Name of Town
 Height 5 ft 4 ins Parish
 Weight 117 lbs County AUSTRIA
 Eyes Grey
 Hair Brown
 Religious denomination Jewish
 Name, address and relationship of next-of-kin (This entry has no effect as a will) SEPT. EMENTI, KUZAT, AYUKA, BEISAN, Pal.
 Address of present unknown

CERTIFICATE OF APPROVING OFFICER.
 I approve this Enrolment and appoint her as a ...
 If enrolled by special authority, Army Form B 200 (or other authority for the enrolment) will be attached to the original enrolment.
 Date 21.1.1943
 Place [Signature] Commanding A.T.S. Training Depot, M.E.F. Approving Officer.

מסמך 3 – דף מתוך תיק החייל בארכיון הצבא הבריטי
 מקור: The National Archives : nationalarchives.gov.uk

מופיע: דף מתוך תיק חייל: הכתובת באבוקה, כתובת
 ההורים לא ידועה

מסמך 13 – מברק שנשלח לקבוצה באבוקה ביום 1.04.1943
 מקור: אוסף מכתבים שנמסרו ע"י איתמר בן דוד מתוך עיזבונה של
 אמו. יעל בן דוד היתה חברתה הטובה של תמר.
 מופיע: מברק ההשתתפות בצער הקבוצה ממדריכיהם בבן שמן.

46 102 21 TELEGRAM מברק

This form must accompany any enquiry respecting this Telegram
 يجب ان يرافق هذا التلغراف مع كل استلام مخصوص هذا التلغراف
 יש לציין את השם הזה לכל תקרה והערות בנידון המברק הזה

Service Instructions Handed in at
 تعليمات ادارة اورايات مشرديات
 Time 1500 HSD on 1/4/43
 Received at 1512

HAIFA TELEGRAM
 1 APR 43

To Amukah Gme Kheitshpan
 near maog Hafa
 ytkhem anu beavelchem
 al tamar hachamwa ki einena
 chava lubianiker mordichai

אתכם אנו באהלים אל תמר החביבה כי איננה חוה אוביאניקר ואפרכי

7. ...
 8. Medals and Decorations, Clasp and Assurances ...
 9. Injuries in or by the Service ...
 10. Name, Address and relationship of next of kin ...
 (This entry has no effect as a W/O).

for letter para 8 N/E
 Service: Pst. Station, Kuzat Avuka, Beisan, ?
 PARENTS ADDRESS UNKNOWN
 SETTLEMENT: KUZAT AVUKA BEISAN PALESTINE

11. PARTICULARS OF MARRIAGE.	Particulars of Women to whom married—		Date and Place of Marriage.	Signature of Officer (with date).	Date of being placed on or taken off—	
	(a) First names. (b) Surname.	(c) Nationality. (d) Spinster, Widow or Divorced.			Marriage Roll.	Married (on Roll).
(1)						
(2)						
(3)						
(4)						

* In the case of Widow or a Divorced, Maiden and previous Married name to be included.

12. PARTICULARS OF CHILDREN.	Sex (M or F)	First Name. (In the case of stepchildren, adopted children, etc., surname also)	Date and Place of Birth.

Note—These entries are to be made from time to time as they occur, and initialed by the Officer making the entry.
 § Only applies to injuries received by a Soldier (other than wounds in action), where a Court of Enquiry has decided that the injury was due to the Soldier's negligence while on duty and that the Soldier was not to blame.

W/PAL 220958
Pte. T. MARK
5-11 Coy 2BW
A.T.S. M.E.F.

(18)

22. II. 43

שלום מן ארץ ישראל!
אנחנו אהבנו את המדינה, כי נראו י
לפי מידע יור מלוקסי.

יש, הג'ור, האם את המורה לק
את שמותי בגלל את המורה? המורה והמורה
כאן! יש הג'ור - קפול"ג רבלי את המורה
המורה קורני המך. נראה לכן צריך להיות
בן המל"כ גם!

אז לא אתן ילדה המורה ואלה רוב
מסג'ר, אה אתן לזה המורה המורה

המורה.

אין צורך למעלה, למעלה שלן בארץ לק
יש בן המורה אתן ואח"כ ואלה המורה המורה.
אין לזה המורה לק המורה המורה
גם אה אתן לק אתן המורה המורה

2) אה אתן
מורה המורה, אתן המורה המורה
המורה המורה, אתן המורה המורה
המורה המורה אתן המורה המורה
המורה המורה אתן המורה המורה
המורה המורה אתן המורה המורה
המורה המורה אתן המורה המורה
המורה המורה אתן המורה המורה

אבל זאת יש כמה דברים מסג'ר המורה.

אנחנו אהבנו אתן, כי קודם לק המורה המורה

המורה המורה, המורה המורה. זה המורה המורה

צריך למעלה המורה המורה אתן המורה המורה

המורה המורה. המורה המורה המורה המורה

כמו אתן המורה המורה המורה המורה

המורה המורה אתן המורה המורה המורה המורה

המורה המורה המורה המורה המורה המורה

מורה המורה. אתן המורה המורה המורה המורה

המורה המורה המורה המורה המורה המורה

אתן המורה המורה המורה המורה המורה המורה

יש בן המורה המורה המורה המורה המורה המורה

המורה המורה המורה המורה המורה המורה

אתן המורה המורה המורה המורה המורה המורה

יש המורה המורה המורה המורה המורה המורה

המורה המורה המורה המורה המורה המורה

המקור: חוברת זיכרון של חברי אבוקה, נמסרה ע"י איתמר בן דוד מתוך עיזבונה של אמו יעל בן דוד

הדפים הבאים מתוך חוברת הזיכרון של חברי קבוצת גבעת זייד ואבוקה לחבריהם מ"גורדוניה" וינה.

במחיצתה...

ארבעה שבועות עברו מאז אירע לנו האסון הגדול. תמר הלכה מאתנו. עוד היום קשה לי מאוד להשלים עם הרעיון, שהיא לא תחזור אלינו, תמר, שהיתה בשבילנו סמל-הנעורים, מלאה חיים, תמיד מחייכת, תמיד צוחקת, מעורבת בחברתנו — איננה. בימים אלה, ימי-מלחמה, כשהתותח פותח את לועו וחרמשי-המות קוצרים את קצירם לאלפים ולרבבות, באמת קשה להספיד יחיד, אבל הלב והגפש אינם יודעים חשבונות וכואבים על החיים הצעירים האלה, שהתקשרנו אליהם כל כך.

בתנועת "גורדוניה" בווינה אנחנו מתחנכים יחד. יהא זה בשיחה, בנשיף, במיזל או במושבת-קיץ — תמיד "טילי" הפעילה, הנוארנת, היוזמת, תמיד במרכז-החברה, בימי-היושר, בימי הכיבוש, ממשכנה בפעולה וזאת ועוברת בזמירות שלנו בהתמסרות רבה, באפריל 1939 היא עולה ארצה ונשארת בשנתיים הראשונות בכפר-הנוער בן-שמון, כל הזמן עומדת בקשרים עם חברתה בנינור, את המכתב הראשון היא עוד כותבת בנרמנות, מהר מאוד היא לומדת את השפה והמכתב השני נכתב כבר בעברית, מתוך מכתבים אנחנו מרגישים כמה היא מאושרת להיות בארץ-שאיפותיה ומתגעגעת רק לרגע בו תוכל — אחרי נמר הלימודים — לחזור לחבריה, החברה שלנו עוברת להרצליה, בהיותי זמן מה בכפר הנוער נפגשים אני לעתים קרובות מאוד, לא אשכח את הימים האלה, שבייליני אותם יחד ושוחחנו הרבה על העבר ובעיקר על עתידנו, תמיד סופרת את הימים עד בואה אלינו להרצליה, בשמחה וברצון היא מצטרפת לקבוצה, כולם אוהבים אותה, כולם יודעים להעריכה, אני עולים להתישבות ואתנו גם תמר, יפה היא נכנסת לחברה החדשה, המאוחדת, אחרי יום-האבל לקרבנות-פילין מחליטה תמר להתגייס, רוצה היא להיות חיילת עבריה, היא אינה יכולה לשבת כאן, היא

רוצה להלחם, תמר שלנו לובשת מדי-צבא, גם במקום החדש אוהבים אותה והיא ממלאה את תפקידה בנאמנות רבה, כעבור חודש היא באה לביקור הראשון הביתה, מי מאתנו פילי, שהביקר הראשון הוא ביקורה האחרון שלנו, שמחה ועלויה ובחיוך על השפתיים היא מסתובבת ביננו, שרה, רוקדת ומסררת לנו על חייה בצבא, היא מאושרת, טילי עוברת למרום, שולחת מכתבים מלא-התלהבות ומרגישה כפעם-כפעם את שימתה על שעשתה את הצעד המכריע והתנייה, היא עוברת בעבודות שונות ומוצאת בהן את סיפוקה, בקרוב תבוא הביתה.

בכ"ב אדר נודע לנו — טילי שלנו נהרנה כתאונית-דרכים, הן אי-אפשר לתפוס את הדבר הזה, יום לפני צאתה לחיפוש אירע האסון, הורל האכזרי רצה, שכבר לא תשוב אלינו ותמצא את מנוחתה באדמת נכר, במירוים, דמותה מרחפת ביננו, לעולם לא אישנח אותה, זמר, צד מאוד שאבדה ביילי בה צעיר.

שמואל ה.

קבי אבוקה

טילי

ניצב אני מול בני המות וניב אין בי לבטא את הכאב הכמוס ואת תמהון הלבב הממלאים אותי, בי רק ועקה אילמת... ושאלה: חבזה סופם של חיים צעירים?
נושא אני את עיני ונועין אותן בשמש השוקעת כמבקש מענה, אבל סביבי הכל יחריש, יתנכר לי, ונשאר אני נלמד ועוזב עם עקת-לבו, עם כאבי העצור ואין פתרונים לשאלתי, אין דמועות לשברי... ומרגיש אני מה דלים החיים, מה מועט האור בהם ונענועים עוים ובואו לי לאלה שהלכו מאתי ולא ישובו עוד... לאלה המועטים אשר אתי נשאו משך-הזוגן והאירו אור לתוך חיי ונתנו להם מעט וערך ועתה

גם הם הסתלקו, ואני נותרתי לבדי בעולם ריק וזר... הוי איכה, איכה אבין, כי את, מילי, אינך עוד, ניבים לא אדע וניבים מה הם? היבטאא פנישת-עינים ולחיצת-יד, ברכת-שלום ושעות דממה, בהן כל אחד — שקוע בתוך עצמו ומהורהר — את דרכו אל עצמו פלם, את חלומו רקם: ארץ-ישראל — המולדת — אדם חדש... ואת, מילי, לאלה סמל היית, תמיד ראיתך וכך טמונים: הזון ויעור, יגון-יחיד וחרוות רבים.

מועטים האנשים, אשר כמנך ידעו להאיר מחשך, להוליך חטימות ואמונה ללבבות חכרים מתלבטים-מהססים; יען הכל כך אמת: צחוקך ודמעתך, ריקורך ושיחתך, תמיד ידעת להעלות את היקר, את העיקר בחיינו: מולדת רחוקה — מולדתנו ואדם חדש, אשר עלינו ליצור, אשר עלינו למצאו בתוכנו, תמיד ידעת להתגבר על מכשולים, כי האמנת: העתיד שלך, העתיד לא יאכזב.

לא קלה היתה דרכך בארץ, פני המציאות וועמות ואכזריות הן, לא תמיד האדם הוא אדם והחזון בחיינו היום-יומיים! — — — ועל הכל, אסוף-עמנו גם הוא הכאיבך וצרב כך. לא נתן לך מנוח ושלווה.

בשם החיים התיצבת בשורות הלוחמים, בכוחותיך הדלים רצית לעוור, —

בשביב רבים מאתנו היתה זאת הפתעה, כעין שבירת קו, ובכל זאת היה זה מובן, את יכולת להבקיע אור שם, את יכולת להביא תקוה ל"איש-שם", לחזק את האמונה, כי עוד ישנם בני-אדם...

יד-גורל אכזרית חטפה אותך מן החיים, שכה אהבתם, הרחיקה אותך מן המולדת, אשר היך לה חיות.

את, היקרה באדם, אינך עוד אתנו? — גדול הכאב.

גבשות-זייד חיים ו.

* *

עדיין לבי כפצע פתוח,
בו איש דמותך עוד תיקר,
עדיין רומזים לי העצב, הרוח
מגבול שלחלד — הנצח, העד! —

לרכבות על הדשא הפרחים יפרחו
פרחך אם נקטף, פארם עוד קיים! —
כן חיי בני אדם לפרחים יידמו,
אך יבל האחד — נשמד בו עולם.

אהרן כ

עבד אבושה

* *

אין לתאר את חיי התנועה כוונה בלי להזכר בדמותה, לא היתה מסיבה, טיול או מהנה-קיץ שלא התבלטה בהם בפעילותה ובעליותה, תמיד שמחה ועליזה — ובכל זאת רצינית ואחראית בכל דיון, זוכר אני את התלהבותה בזמן שבקרו שליחים מהארץ וספרו לנו על חיי-הארץ וחיי-הקבוצה, מאז התחילה לחלוטם על חיים יותר צודקים, יותר יפים, חיי שיתוף ושוויון בקבוצה, והתחילה גם ללמוד במרץ את השפה העברית.

כזאת אנו זוכרים אותה במשך שנים: עליזה בחיים ורצינית בני-שנה לוולת ולעניני התנועה, מלאאת חלומות על הארץ ורצון עז להגשמה בקבוצה.

אחרי כיבוש אוסטריה ע"י הנאצים נכנסה למזכירות-התנועה, רוב

החברים הוותיקים עלו ארצה ועל קומץ חברים צעירים הוטל התפקיד לארגן את מאות הנערים שהצטרפו בימים אלה למחנה הנוער החלוצי. בין המעטים שנשארו ועבדו במסירות שאין כדוגמתה היתה תמר. גם אז, בימים אמורים אלה, נשארה עליוה תמיד וברוחה עוררה הרבה חברים. עם בואה ארצה הלכה לבן-שמן. כאן רצתה לעמוד ולהתכונן לחיי קבוצה, ועם תום לימודיה באה אלינו, לא מעט בעיות שלא הכירה, קודם-לכן, עמדו לבניה. התלבטויותיה היו רבות, אולם היא ידעה להתגבר עליהן. הסתגלה לעבודה ונכנסה מהר לחיי החברה ובלבביותה רכשה לה מהר חברים חדשים.

הנעשה בנולה עשה עליה רושם עמוק. לא היתה לה מנוחה, לעתים תכופות הביעה את רצונה להתגייס. פעם אמרה לי בשיחה: „כיצד יכולה אני לחשוב על עצמי בזמן כזה, כשמיליונים מאחינו נהרגים באירופה ומחובתנו לעשות משהו? אני חושבת שתנובתנו צריכה להיות: להילחם“.

מספר ימים אחרי שיחתנו זו ביקשה מאספת-הקבוצה להרשות לה להתגייס.

גם בצבא מלאה את שליחותה בנאמנות, בכל מכתב שכתבה הביתה מדגישה היא עד כמה יש צורך להבליט דוקא את השפה העברית ואת הארץ-ישראליות, יש סכנה של התבוללות בצבא ונגדה רצתה להלחם. גם עם, הרחק מהבית, לא שכחה אף להנע את ביתה — הקבוצה. היא שמרה על הקשר האמיץ, התענינה בכל פרט בבנין המשק ובחינו, הרבה סיפוק מצאה בעבודתה המיוחדת הן הרגשה של מילוי תפקיד לאומי ואנושי גדול.

הגורל האכזרי חטף אותה בלא-עת, עומדים אנו נדהמים ואין לתפוס את אשר קרה לנו. גדול הכאב ואין לנו תחומים.

קב"י „אבוקה“ חיים ב. ד.

כאבה נקטפה...

ודוא איננה עוד עמנו בחיים — לא נוכל להאמין ולא נוכל להסכים עם מחשבה זו. תמר — הצעירה, החמודה, בלונדינית ואפורת-עינים, מלאת חן ונעימה לבריות, נמוכת-קומה ושקטה לכאורה, אולם רווית-חיים ותסיסה, עם בת-צהוק תמידית המשתרעת על שפתותיה, הוגה מה-שבות ומבינה למשנה — כך זכרתיה וככה אזכרנה לצמיתות. כלום יש נחמה? — אין!

הנועתנו בעיר וינה חנכה ונדלה „דורות“ אהדים וחברים רבים יקרים, ברם תמר היתה בין הבורטים כשל אפיה והטמפרמנט שלה, מאז הזכרתיה — שנים רבות — לא חלף ולא השתנה מבע בניה, אשר כולם אמרו מורה נעורים עבריים, בין שורות הנוער היהודי נדיר היה הטיפוס שגלם בתוכו את הציוני, החלוץ, וקשיות העורף של עם-נולה מזה, ואת הנעורים האמיתיים על כל מאווייהם ותסיסתם מזה, תמר — בחוגה, בין בני נילה, היתה בין החושבים את מחשבת התנועה, שוקדת על לימוד הלשון העברית, מערה רוח-ידידות וחברות, יחד עם זה ידעה לעמוד בתוקף על צדקת מחשבתה ודרכה, היתה עקשנית בהחלט האוירה החלוצית והאמנה בארץ-ישראל. תמר — לצעירים ממנה היתה ידידה נאמנה ונלחמה רצון להבנה. תמר — „קטנים“, לשכבה הצעירה-ה„נגנים“, היתה מדריכה אהובה, כי הרגישו את נימי-נעוריה הטבעיים, יחד עם כל זאת היתה פשוטה, פשוטה בדיבורה, בהליכותיה ובתלבושתה.

זכורני את הימים האחרונים לפני צאתה לחו"ל בתור חיילת, בהפרדה ממני ומהארץ הגדה לי בוו הלשון: „בזמנים האלה נחוצה לנו ריעות אמיתית, דכקות ממש, אנו שחוננו על ברכי תנועה אחת, בעיר אחת, במשך שנים במרתף אחד — בנדרים נתקבצנו כאן, הרוב ללא הורים, ו„שם“ — — — והוסיפה ואמרה: „אני מקווה מתוך נאמנות

לקבוצה, לחברי, שנתראה בשמחות בכוא העת"...

ברם, כהרף עין נחטפה מאתנו, טרם עתה, בצבא, על המשמר של כבוד ישראל, אי-שם בכנר מצא גופה את קבורתו, אך נפשה, נפש אדם טהור, תהא זכורה בלבנו לעד.

גבנות-זי"ד

אריה ב—ג

לתמר

כרעם ביום בחור הלמה אותנו הודיעה המדהימה על דבר מותה של תמר היקרה שלנו, היתכן שהגורל המר נולד מאתנו לעולם את החברה היקרה לנו כל כך?

מי מאתנו אינו זוכר את פעולתנו הציונית בכרך-הגלילות הגדול וינה? שמה, במרתף האכל, כעלנו במשך שנים את פעולתנו, שם במעין הזה אייר קראנו לו "קן", עמדה תמר במשך שנים על משמרת עבודתה החליתית עם השקיעה את התלהבות-הגעורים שלה ומר. ה. ואמנם, היא היתה סמל י"ל "איש תנועת-הנוער", כפי שזינה אותה אחד-החברים, היא התחבבה על בוגרים וצעירים, במשמותה וגינותה, ברנש-המקט העדין עליה וביכולתה להבין את הוולת, היכול משהו לשכוח את דמותה הילדותית, את העינים המזהירות-העליונות, שלעתים נעקפה מתוכן דאגה נמקה ב"ל הודמנית נילתה ניונת לעורה, עירנות מחשבתית הצינית ויהר עם זה גם הדוות-היים, הן, אהבנו את טילי הקמנה, כי הוא תבינה לרהגו ועודדה אותנו בדרגנו, משרתה היתה ארץ-ישראל, ולמענה היתה מוניה לתת הרבה, כי האדיאל היה נר לרגליה.

פה בארץ לא ראיתיה, אבל אני יודע, שהיא נשארה נאמנה לעצמה, ראיתי את תמונתה האחרונה בתור חיילת, גם את השליחות הזאת היא קבלה על עצמה מתוך נישת הצינית והרגשת אחריות.

תמר, הגורל האכזרי מנה לך קבר הרחק מהארץ, אשר כה אהבת אותה, אך זמן קצר חיית בה והגשמת בה רק מעט ממשאת-נפשך. לעולם לא נשכח את זכרך.

קבי השרון

יוסף ד.

קוים לדמותה

עברו כמה שבועות מאז נודע לנו על מותה של תמר, וברגע זה, בשבתי להעלות הרגשות וזכרונות משותפים, ברור לי שאין שפת-אנוש עלולה לבטא את אשר לבנו מרגיש, המוח אינו יכול להבין והמח-שבה אינה יכולה להשלים עם עובדה מרה זו, הרחק מאתנו מתה ונקברה תמר שלנו, ומאוד קשה להחליץ מההרגשה, שהגה מחר ומחרתים היתה צריכה להיות בינינו והיה לא תהיה, אירע האסון, עינינו קראו, אנונינו שמעו על זה, אך לבנו אינו יכול להשלים עם העובדה, כשאני הושב על תמר עולה לפני עיני דמות אדם שצפון בו הרבה מאוד חיוב עם מעט שלילה, היא יכולה וצריכה לשמש לנו סמל.

עוד מימי נעוריה, אשר חיתה אותם יחד אתנו בתנועת "נורדוניה" בוינה, ידענו להעריך אותה, כי ראינו וגם הרגשנו שבילדה הגחמדה הזאת, הצוחקת ורוקרת בשעת-שמחה וגם יודעת לתת אוזן קשבת, יד עוזרת בשעה קשה — טמון הרבה, מעל לרגלי.

אנו נפגשים בדרך חיינו בהרכה אנשים וכולם שונים אחד ממש-נהו, יש ביניהם המשפיעים עלינו, המתחנים אותנו במידת-מה ורוכס גם משאירים רישם ידוע עלינו, אבל שונה הגישה ולא אחידה ההרגשה בהערכת חבר את משנהו, אך שוה היא הערכתנו לגבי תמר, כל מי שהכיר אותה, כל מי שנפגש אתה ראה בה אדם יקר, אדם שבו מזג הטבע חיצוניות יפה עם אופי נעלה, מראה הנעים השלים את פנימוותה

אליהו הנביא
עליון

האצילה. וק"י, קשה המחשבה, שהארם הזה, שתמר הארובה
עלינו כל כך, מאתנו ולא תשוב עוד,
לא ימוש זכרונה מלבנו ולעולם נזכרנה,

קב"י "אבוקה"

צב"ה

טרם חדר להכרתי האסון אשר קרה, אי-שם בנכר נכרה קבר
לחילת עברית, לאחת ממאות ואלפים, אי-שם הרחק ולא מודע וקרוב,
הרחק מאתנו, נרה קברה על תמר שלנו, כך חתך הגורל — כה נור,
אדם יקר, לב, נפש, מאוויים — הם כבר אינם... רק קבר ועוד בין
שורות קברים אחרים — שם נקבר הכל.

אם יש עוד מעם בחיינו ובפעלנו לאחר כל מה שנגור, לאחר
כל העקדות, הרציחות, הקרבנות והקברים הרעננים, הרי השעם הוא בזה,
שאנו החיים עדיין תחת כני השמש הזאת ובעולם המסורף הזה, נשא
בתוכנו את זכר קרבנותינו, זכר כל אלה העומדים אתנו במערכותינו
השונות, הנכס העיקרי שלנו הוא מעט הרגש, האהבה והקרבה שאנו
רוחשים אחד לשני. — זה נודהו המועט, נשמור עליו מכני הרוחות
והסערות, ננרור בצרור החיים את נפשה ורוחה של תמר הצעירה
והרעננה ענהרנה כאביב ימיה.

אכן, צעירה, צעירה היתה, לא פעם שאלתי את עצמי: היש
עוד עתה אנשים צעירים ברוחם? — נשמות זכות, שלא נתאבנו
ביסוריהם בעולם ההולך ונחרב?

ענה-ענה נפתחים פרחי האביב ומנסים את פני האדמה בצעיה
חי ועליו, בשפע של חיים מגוונים, היש גם נערים ונערות שחן עלומיהם
לא קובח?

מי מאתנו לא יזכר בדמותה, שזה רק מקרוב היתה בינינו, בת
צחוקה הצעירה והעליזה, התפשית, הטבעית, — כאילו באה מעולם אחר...
וכך עשתה את דרכה בחייה הקצרים.

תמר באה ארצה חדשים מספר לפני פרוץ המלחמה, וזכרני שבאחד
הערבים סיפרה לנו על עיר מולדתה, איך נתנה וינה, עיר החופש, את
ראשה בעול הגאצי, מאורע אחר מאורע, פרק אחר פרק באותו סדר
כרונולוגי אכזרי, הידוע לנו כבר היטב, על הרבה צרות שמענו מאז,
אולם מאורע אהך אשר סיפרה נחרת בזכרוני: שני קצינים נאציים
צעירים מתעללים בזקן יהודי ברחוב, הם מכריחים את הוקן לצחצח להם
את מנפיהם, תמר אצה מהעבר השני של הרחוב אל הקצינים ומציעה
להם שהיא תחליף את הוקן במלאכתו, "האם יהודיה את?" — "ודאי"
ונגישה למלאכתה, כך עשתה תמר הנאה.

לא הכרתי בה את סבלה עם בואה ארצה, היא נשאה אתה את
החון הציוני כחון נעורים של התחדשות היהודי והארם, היא טפחה
בלבה את רעיון הקבוצה ברטט —

"החונ שלנו קם כצורך פנימי של החברים, אשר
יצרו אותו, היינו כאחים ואחיות, הרגשנו דבר מה גדול
ומשותף, הרגשנו את האדיאה המפעמת בלבנו והמקשרת
אותנו, היה בתכניתנו להקים קבוצה, — היתה זו תכנית
קדושה לנו, רצוננו זה היה מלוות עולם-רגשות מלא, קשה
לי לדגדגו זאת במלים, היו ביננו קשרים אמיצים, לא
יכולתי לתאר לעצמי את חיי כלו חברים אלה, הרבה שעות
יפות בילינו יחד, אלה היו השעות, בהן חלמנו על עתידנו".

חיו ימי אביב, השמש חממה והגץ פקח את סגור עלעליו...
...היה יום קיץ מוקדם, עלינו להרי ירושלים, היה בוקר, שעה
קלה לאחר צאת השמש, הוא עמדה על פסנת ההר, שרנגליו שוכנת

קרית-ענבים והתבוננה בעולם הניעור (לפי הגדרתה), עמדה והתבוננה מרחקת למקום: „זאת ארצו“, צמרות העצים נעו לה: „הן“ ופתע נלשה מההר בקול צעקת משובה...

...ליד הכותל המערבי עמדו כמה נשים זקנות, עניות, לאט לאט ננשה תמר אל הכותל ומששה בידה את האבן העתיקה אשר בקיר, מששה ונרתעה. — „הוד גדולתנו מהעבר נודף הימנה“, נעלמו הוקנות, ותמר עמדה ליד הכותל המערבי של בית המקדש המפואר והתבוננה: „ופה היה קיר זה ושם ודאי המובח ושם...“
שלא כרגיל נעשו החיים „יום-יומיים“.

„היום עברתי לראשונה בחוץ, — אני אוהבת את העבודה, הנה אני רואה לפני את השרות מסביב, אני מאושרת, תוקפת אותי אותה הרגשה נהדרת, שכנדרמה לי, אפשר להרגישה רק בארץ-ישראל“.

„הנה אני מטיילת ואני רואה מרחוק איכר עובד, איכר יהודי, והרי רגיל הדבר, אני עומדת ומתבוננת בתמונה יפה זו שראיתיה פעם בחלום, עדיין התמונה הזאת איננה רגילה בשבילי“.

המלחמה היתה בתקופה, הדי ההתפוצצויות והיריות הניעו אלינו, נל של חרדה תקף את כולנו, בערבים הצטופפנו ליד ארגוני הרדיו להאזין לחדשות: הרג ושבר בעמנו, אנו נרדפים בכל אתר ואתר...

„זה גורלנו — אסור ליהודי לשמות, מאושרים היינו עם שחרור אסרינו (אסירי בן-שמן), והנה הניעו הודיעות המחירדות על הולנד ובלניה... אנו צריכים לקנות להיות בכל זאת יותר אוטומטיים, יודעת אני עצב מזה, אולם למדתי לכבוש אותו, הדבר לא עלה בנקל, יודעים אותי שאני צוחקת — אולם לא תמיד אני צוחקת“.

והמטר מתנבר והופך למבול, מאורע אחר מאורע נתכים על ראשנו, איכה נשא, איכה נתחוק באמונתנו; איך נשמור על רוחנו.

„כל כך טוב לי בעבודה! אני עובדת בטיפול, אין לכם מושג כמה זה נחמד! זה המקום היחיד, בו אני יכולה לשכוח את הכל, התינוקות מצטחקים אלי כבר מרחוק, הם מסתכלים בי בעיניהם התמומות, איך אפשר ברגע זה להשוב על המלחמה? כמה טוב להם, מותר להם לבכות בלי כל סיבה ועלינו לשחק, גם כשיש רצון וצורך לבכות, הם שמחים בכל צעצוע, בכל שיר, מרחוק נרצחים אנשים — — — האם אנהנו מכינים זאת? אנו מתכוונים ולא יודעים למה, מתכווננים ובכל זאת חיים כרגיל“.

משהו זע בקרבה, דבר מה נתערער ברוחה הצעיר, גם בלכתה לקבוצה חסרה השלמות, אי השקט מציק: „אני והורי, אני ועמי, אני והעולם“, „מה אני עושה בעצם אחרי כל הודיעות האלה?“ „האם נלך כמו שהלכנו עד כה?“

תמר הצעירה והרכה — איש צבא, באחד הימים כתבה: „היום רק דבר אחד מעסיק אותי: — העולם בוער, היום או מחר תתחיל התבערה גם אצלנו, ואני כה רחוקה מהורי, ואולי אף פעם כבר לא אראה אותם...“

כך כתבה תמר המהורה והרעננה, הבת היחידה להורים, שנשארו במרחקים המעורפלים — קרבן עולה לימים אלה, לתקופת-סרא ואת, נשא את אבולנו בדומיה, נשא את זכרה אתנו תמיד, אין ברצוני לנחם, לא אחרים ולא את עצמי, מה מגוחכת הנחמה בימינו, אל נחפשנה, נשא את אבולנו על כתפינו, המתדלדלות ברור-דכא זה, אולי הדור אשר יקום אחרי המבול — אולי יתגמל הוא...
דגניה בי

אברהם בן-חנוך

כ"ב טבת תרפ"א — י"ח אדר ב' תש"ג
(4.8.1921 — 24.3.1943)

דברים שכתבה וצוטטו בחוברת הזיכרון של חברי אבוקה

מעזבונה

חלום

לא רחוק הוא הזמן שהסתובבתי ברחובות וינה, הסתכלתי וחייתי את כל הצרות והזועה של היהודים במדינה זו וארץ-ישראל עוד היתה חלום לפני. חלום יותר מדי יפה שיוכל להיות מציאות, לא רחוק הוא הזמן שאמרו לי: „את נוסעת לארץ-ישראל“ — ואני לא יכולתי להאמין בזה עד שעליתי לאניה ורק אז הכנתי לאש לאט לאן דרכי פונה, לא רחוק הוא הזמן שהסורה הביאה אותי לחופי הארץ ופתאום הרגשתי „אדמה מתחת הנלי“ — „אדמת ארצי“, כדנע הראשון הייתי כחולמת בהקיץ, אחרי כמה רגעים הסתכלתי סביבי והאיתי אנשים שלא הכרתי אותם אבל — היו לי קרובים, באותו היום סמנתי ביומני שלושה קיים עכים.

אבוקה

שלושה קיים עכים גם תחת היי הקודמים,
מתחילים חיים חדשים, שמעתי כבר הרבה על החיים האלה,
שמעתי גם שהם לא קלים ביותר, אבל יודעת אני כי יפים הם, ובדרך
חיים זאת ארך.

ב' שמון, אוגוסט 1939

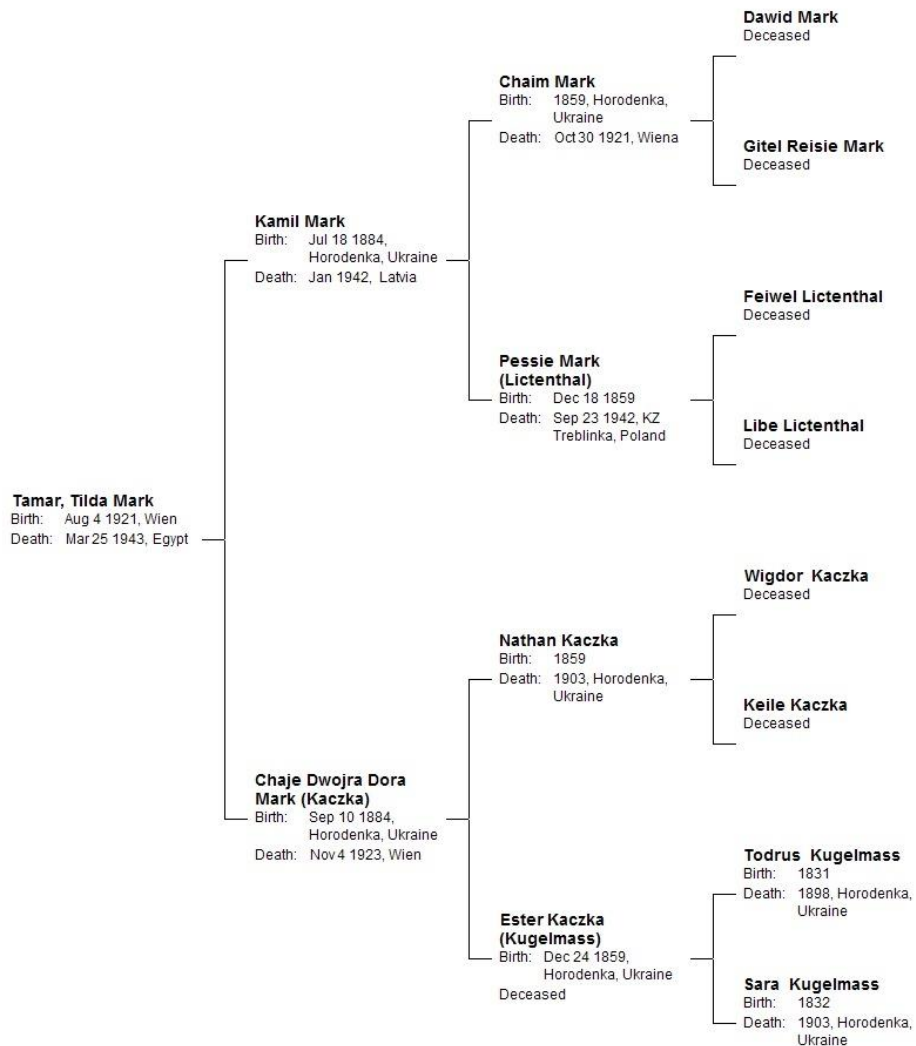
זאת ארצי

ארצי שלי	באתי אליך כילד נעזב
אהבתיך, ארצי,	החזור לאמו ביום רוח סתו,
עוד טרם ראיתך,	בקשתי סליחתך על חטא
כי הן שלנו את ארצנו,	שחטאנו,
זה עכשיו הכרתוך	ואת סלחת לו ליסר,
ולסעמים נדמה לי,	הבא מבויש מקנה החלד,
שעוד טרם ראיתך	מארץ החושך, סלחי, אמי,
אהבתיך:	שזה עכשיו הדרך מצאתי,
ולו גם שוממה היית	אליך, אמא, באתי,
ולו גם למדבר דמית,	הן שלנו את, ארצנו,
גם אז הן את ארצנו,	ארצי שלי.
ארצי שלי.	

מתוך מכתבה האחרון

...שוב אני יושבת ב„נאפי“ ושוב רעש מסביבי, אבל אני רוצה להשתדל להתרכז על מכתבי,
...אני רוצה למסור לך קצת מהרגשותי האמיתיות, דבר אחד דעי לך: אני באמת מרגישה את עצמי בטוב, אני מאושרת בעבודה

Ancestors of Tamar, Tilda Mark

תמר, טילדה מרק תרשים אבות

תרשים משפחה קרובה של קמיל מרק

